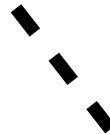
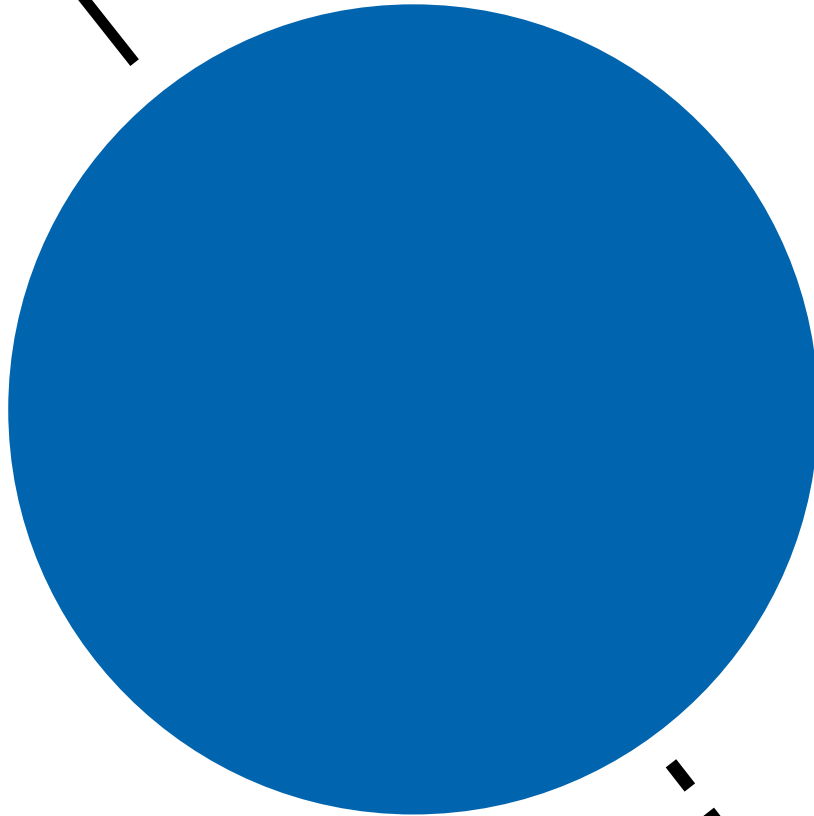
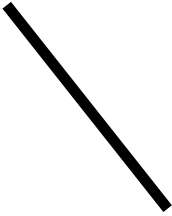

**CENTRAAL
MUSEUM**

IK NEEM JE MEE
VAN RUGZAK NAAR MUSEUM

**IK NEEM JE MEE
VAN RUGZAK NAAR MUSEUM**

23 APRIL T/M 23 OKTOBER 2016

**TIEN BIJZONDERE
VERHALEN UIT EEN
INTERNATIONALE
STAD**

In de collectiepresentatie, *De wereld van Utrecht, verhalen uit een internationale stad*, vertelt het Centraal Museum verhalen aan de hand van kunstwerken, makers en opdrachtgevers. Vanuit deze invalshoek is samengewerkt met het landelijke oral history project *Ongekend Bijzonder*, waarin verhalen van vluchtelingen worden opgetekend.

In de presentatie *Ik neem je mee, van rugzak naar museum* staan de verhalen centraal van Utrechters die ooit hun land ontvluchtten en in deze stad terecht kwamen. Aan een aantal werd gevraagd welk persoonlijk voorwerp voor hen van speciale betekenis is. Deze voorwerpen zijn met toelichting te zien in *Ik neem je mee*, en tijdelijk onderdeel van de collectiepresentatie.

Tien deelnemers kwamen vervolgens op uitnodiging naar het Centraal Museum. Zij kozen een kunstwerk uit de collectie waar ze een bepaalde associatie bij hebben en lieten dit vastleggen door RTV Utrecht en een fotograaf. De portretfoto's van de deelnemers met het uitgekozen kunstwerk, brengen de persoonlijke en bijzondere verhalen tot leven. Dit boek bevat hun beknopte levensverhaal, een toelichting op hun dierbare voorwerp en een toelichting bij het gekozen kunstwerk.

Vanuit het perspectief van mensen die alles achter moesten laten, laat de presentatie in het Centraal Museum ons nadenken over de waarde van zowel alledaagse persoonlijke voorwerpen als museale objecten.

SON HUU TRAN

VIETNAM

Son is in 1947 geboren in een vissersdorp in het onvruchtbare midden van Vietnam. Zijn ouders hebben dertien kinderen en het leven is er moeilijk. Na de Tweede Wereldoorlog wordt Vietnam opgesplitst en begint Son een nieuw leven als Zuiderling.

Na de middelbare school verhuist hij naar de hoofdstad Saigon om natuurkunde te studeren. Aan de universiteit ontmoet hij zijn vrouw. Totdat Saigon in 1975 valt, is Son natuurkundedocent. Het stel is net getrouwd en heeft een huis gekocht. De droom van een gezamenlijke toekomst in Saigon spat uiteen. Zijn vrouw is zwanger als Son wordt afgevoerd naar een heropvoedingskamp, waar hij twee jaar werkt en gehersenspoeld wordt. Eenmaal terug mag hij niet in Saigon wonen of werken. Son Tran en zijn vrouw willen vluchten, dus leert hij varen. De eerste vlucht poging mislukt.

In 1979 doen ze een nieuwe poging, al is zijn vrouw dan zwanger. Tijdens een storm worden ze van hun half volgelopen boot gered door een Nederlands schip. Vanaf Singapore vliegt het gezin naar Nederland. Twee weken later wordt hun dochter geboren.

Na zes maanden krijgt het gezin een huis in Dronten, waar Son Tran vier maanden later vrijwillig technisch onderwijsassistent wordt op een middelbare school. Na een jaar solliciteert hij bij ruim 60 scholen. In Utrecht wordt hij aangenomen en in 1984 verhuist hij naar Nieuwegein. Naast zijn werk studeert Son om ook in Nederland natuurkundedocent te worden. Hij wordt opnieuw vader, is voorzitter van de Vietnamese gemeenschap in Nieuwegein en sluit zich aan bij een milieueducatiecentrum. Samen met zijn vrouw maakt hij een natuurkunde-scheikunde-wiskunde-

“We hadden in Vietnam dezelfde situatie, maar we durfden zoiets niet te doen.”

Fernando Sanchez Castillo, Tank Man (2013)

biologie woordenboek voor leerlingen. Son is inmiddels gepensioneerd en besteedt zijn vrije tijd als vrijwillig gastdocent en huiswerkbegeleider. Hij is opa geworden en hoopt dat zijn kinderen zullen bijdragen aan deze samenleving. Ooit wil hij terug naar een vrij Vietnam.

Persoonlijk voorwerp

Voor Son is de vlag van Zuid-Vietnam heel betekenisvol in zijn leven. "Ik ben geboren en getogen onder die vlag, ik werkte onder die vlag, ik heb twee jaar in de gevangenis gezeten door die vlag. En ik werd hier opgenomen, ook door die vlag."

Het kunstwerk

Son vindt de Tank Man een ontzettend dappere man, omdat hij durfde op te staan tegen de communistische partij in China. "We hadden in Vietnam dezelfde situatie, maar we durfden zoiets niet te doen. Dit was in de jaren '80, na de val van de muur en opstand in Rusland. Iedereen wachtte in China op dat er iets zou gebeuren. Ik hoop dat op een dag iemand zoals hij nog succes zal hebben." Het beeld van de Tank Man roept bij Son bewondering en schaamte op. Hij vindt dat hij eigenlijk ook in opstand had moeten komen maar durfde niet. Hij hoopt dat er mensen als de Tank Man zullen volgen, die ook opstaan tegen dictatoren en die een voorbeeld kunnen zijn voor mensen in andere generaties.

HOMEIRA ZAKERI

TEHERAN, IRAN

Homeira is in 1974 geboren in Teheran. In 1993 voelen haar ouders zich genooddaakt om haar met smokkelaars mee te sturen zodat ze Iran kan ontvluchten. Homeira's ouders zijn voorvechters van vrijheid en gerechtigheid. Het gezin is onveilig in de politieke situatie. Homeira verliest één broer en de ander zit ondergedoken. Eén zus zit gevangen en de ander heeft zware psychische problemen. Daarom moet zij alleen vluchten. Tijdens de gevaarlijke, uitputtende reis weet Homeira niet waar ze heen gaat. De smokkelaars geven haar na de douane van Schiphol 500 gulden en laten haar daar alleen achter. "Ik wist niet of ik er een brood van kon kopen of een jaar van kon leven."

De periode vlak na aankomst is voor Homeira een zwart gat: het is erop of eronder. Ze besluit te vechten voor een nieuw leven. De kracht hiervoor put ze uit haar opvoeding. "Mijn ouders hebben mij geleerd van mijzelf te houden. Dat ik zelfstandig moet zijn!" In 1995 krijgt Homeira haar verblijfsvergunning. Na een jaar en drie maanden in verschillende AZC's krijgt ze een woning in Utrecht. William, de man die dit regelde, wees Utrecht op de kaart aan en zei "Alles wat je wilt doen, kun je daar vinden". Vervolgens woont Homeira een aantal jaar samen met Roman. Ze heeft hem ontmoet in het AZC en onderhoudt hem. Hij is gevlucht uit Rusland, maar krijgt in eerste instantie

geen verblijfsvergunning en kan niet werken. Uiteindelijk krijgt hij met het generaal pardon na zestien jaar toch nog zijn verblijfsvergunning. Roman blijft een heel belangrijk persoon in haar leven. Begin 2000 heeft Homeira meerdere banen tegelijk. Ze werkt overdag, studeert 's avonds en gaat elk weekend uit met haar nieuwe hartsvriendin Johanneke. Haar leven is zo vol dat ze in 2004 een burnout krijgt. Na een periode van rust en bezinning start ze in 2005 haar eigen bedrijf 'Focus on work'. Het is voor Homeira de verwezenlijking van het doorzettingsvermogen dat haar ouders haar meegaven.

Persoonlijk voorwerp

Haar eigen bedrijf betekent enorm veel voor Homeira. Het is voor haar een middel om haar levensdoel te bereiken: het helpen van andere mensen. Ook is haar bedrijf een bewijs van haar doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen en van haar wil om niet op anderen te leunen. Ragnar, designer en klant van Homeira, ontwierp het visitekaartje voor haar. Hij verzong de slogan "Als u op meer rekent dan alleen cijfers". Dit staat volgens hem voor de dienstverlening die Homeira biedt. Iemand die graag meedenkt en mensen echt helpt. Het logo symboliseert haar vak, vrouwelijkheid, focus en kracht.

Het kunstwerk

Homeira vindt het heel belangrijk dat vrouwen zich bewust zijn van hun eigen waarde. Ze stelt dat vrouwen in Aziatische landen maatschappelijk gezien weinig waard zijn, maar dat dit hier eigenlijk niet heel anders is. Dit schilderij roept dat gevoel bij haar op. "Hier wordt ook niet naar de eigenwaarde van vrouwen gekeken, zij worden gezien als lustobject.

Seks, drugs en rock 'n roll zijn ook geen waarden voor een vrouw. Die twee dingen liggen in uiterlijk ver uit elkaar, maar als vrouw word je hier ook niet als persoon gezien. We zijn als vrouw nog lang niet waar we moeten zijn."

Michael Kirkham, Binge drinker (2012)

“We zijn als vrouw nog lang niet waar we moeten zijn.”

MARAL MAHMOUDI

TEHERAN, IRAN

Maral vlucht in 1998 als negenjarige met haar moeder en zus weg uit haar geboortestad Teheran. Het vertrek is plots. Er is niet echt gelegenheid om koffers te pakken. Zij komt met haar familie in Nederland terecht. Na een periode in verschillende asielzoekerscentra in Zevenaar, Rijsbergen, Gilze-Rijen en Zeeland komt ze in Amersfoort te wonen.

Op haar zeventiende verhuist Maral naar Utrecht om te gaan studeren. Nadat ze haar master strafrecht heeft gehaald bij de Universiteit van Utrecht, komt ze als jurist bij het Openbaar Ministerie te werken. Ze heeft een sterke gedrevenheid om het op te nemen voor de zwakkeren in de samenleving. Terugblikkend op haar jeugd ziet ze hoe zij als kind altijd in een observerende rol het verdriet van haar vader, moeder en zus aanschouwde. Langzaam groeit bij haar het gevoel dat ze onrecht niet passief moet aanzien, maar dat, waar ze kan,

moet oplossen. Daarom heeft ze in Utrecht een stichting opgericht, 'Nationaliteit Onbekend', die opkomt voor mensen die, na het Generaal Pardon van 2007, nog steeds geen verblijfsvergunning hebben gekregen. Maral's passie is om advocaat te worden, zodat ze anderen kan helpen. Ze vindt het belangrijk om niet meteen een oordeel over anderen klaar te hebben.

Persoonlijk voorwerp

Toen Maral plotseling haar huis moest verlaten, stak zij een lippenstift van haar moeder in haar zak. In Iran lag deze altijd in de badkamer van haar moeder. Toen ze klein was, stond ze er vaak voor de spiegel, deed de lippenstift op en veegde het daarna weer weg. De lippenstift is heel waardevol voor Maral, ze heeft hem al twintig jaar. Hij is bijna op. Dus kan ze er alleen naar kijken en aan ruiken.

“Soms word je
niet gezien,
willen
mensen je
niet zien.”

Het kunstwerk

Maral wordt in het museum getroffen door de aanblik van de zwerfster die in een hoek ligt. De eerste keer dat ze er langs liep, had ze haar niet direct gezien. Dat vindt Maral typerend. Het zette haar aan het denken en het grijpt haar zichtbaar aan. “Als vluchteling heb je ook het een en ander meegemaakt. Deze vrouw denk ik ook. Ik denk dat ze hulp nodig heeft gehad, maar dat ze die niet heeft gekregen. Je verkeert als vluchteling in een situatie waarin je afhankelijk bent van anderen. Soms word je niet gezien, willen mensen je niet zien. Dit herken ik in haar: Ik bevond mij in een kwetsbare positie, net als zij.”

PHUONG LAN NGUYEN

SAIGON, VIETNAM

Lan groeit op in Zuid-Vietnam. Hoewel haar ouders welvarende mensen zijn, leven zij heel eenvoudig. Lan vindt dit als kind wel eens jammer. Ze ziet haar vriendinnen mooie kleren dragen en naar luxe feesten gaan. Haar ouders vinden het belangrijker om bescheiden te zijn en tevreden met wat je hebt.

Nadat Lan in 1974 haar eindexamen haalt, gaat ze naar de technische universiteit. Het zijn de nadagen van de oorlog tussen Noord- en Zuid-Vietnam. In 1975 komt een nieuw regime aan de macht in het herenigde Vietnam. Het leven van Lans ouders in Zuid-Vietnam wordt moeilijk. Voor het nieuwe, communistische regime staan zij aan de verkeerde kant. Ook voor Lan heeft de nieuwe politieke

“Dankbaar zijn voor de dingen die je hebt, dat geef ik ook mijn dochter mee.”

Fernando Sanchez Castillo, tank Man (2013)

situatie gevolgen. Universiteiten sluiten en studenten worden verplicht om politieke lessen te volgen en op werkkamp te gaan. Hoewel Lan probeert mee te draaien in het systeem, merkt ze aan alle kanten dat zij vanwege haar achtergrond niet verder komt. Ze heeft een 'slecht' cv door de functies die haar ouders hebben bekleed.

Lan vlucht in 1980 op 22-jarige leeftijd met haar broer, schoonzus en hun baby uit Vietnam naar Nederland, op zoek naar vrijheid. Ze krijgen een huis toegewezen in Houten waar ze haar diploma chemische technologie haalt aan de HTS. Ze werkt 23 jaar bij Akzo Nobel in Deventer. Met de jaren krijgt ze steeds meer moeite met de chemische stoffen waarmee ze moet werken. Ze besluit tot een carrière switch en doet een milieuoopleiding. In 2007 krijgt ze een baan bij het RIVM in Bilthoven, en gaat in Utrecht wonen. Lan heeft altijd geleefd vanuit het idee "Gewoon je best doen en kijken waar je terecht komt". "Dankbaar zijn voor de dingen die je hebt", dat geeft zij ook haar dochter mee.

Persoonlijk voorwerp

Als Lan in 1974 slaagt voor haar eindexamen, breidt haar moeder een vestje van fijn breigaren voor haar. Ze draagt het vaak als ze naar de universiteit gaat en is er heel trots op: "Ik had in de gaten dat iedereen het heel mooi en sjiek vond." Lang kan ze er niet van genieten. Onder het nieuwe regime is het ongepast om kleuren te dragen. Iedereen loopt in bruin-zwarte kleren. Voor Lan is het vestje een dierbare herinnering aan haar moeder, omdat het met veel liefde gemaakt is.

Het kunstwerk

Lan wordt in het museum geraakt door het beeld van Tank Man, de student die verzet bood tegen de communistische partij van China. Het is een gebeurtenis die indruk op haar heeft gemaakt. "In Vietnam is ook verzet geweest, maar ik heb hun gezichten nooit zo dichtbij gezien. Dit beeld maakt indruk op mij door het zien van zijn gezichtsuitdrukking. Op televisie zie je het alleen van ver af. Hij was heel bang, dat kan je zien doordat hij zijn ogen dicht heeft. Hij durfde niet naar de tanks te kijken. Dat zegt hoe dapper hij was." Lan is zelf moeder, het idee dat de ouders van deze student moesten zien hoe hun kind daar stond, breekt haar hart.

Charley Toorop, Portret van mevr. D. van Ravesteyn en haar drie kinderen (1922)

**“Hoe zal onze
toekomst in
Nederland
zijn?”**

Tsehai groeit op in een groot gezin in Addis Ababa. Wanneer ze gaat studeren is Ethiopië een socialistische staat. Tsehai gaat naar de universiteit in Rusland om economie te studeren. Hier ontmoet ze haar toekomstige man. Voor hem is het vanwege de machtswisseling in zijn vaderland en zijn politieke achtergrond te gevaarlijk in Ethiopië. In 1991 vluchtten ze samen naar Nederland. Tsehai: “Ik kwam als een verliefde vluchteling, niet echt als asielzoeker met allerlei redenen. Omdat mijn man moest vluchten, ben ik hier in Nederland. Ik wilde graag bij hem zijn.” Tsehai is dan zwanger van hun eerste kindje. Het stel gaat een

TSEHAI DEREBE ZELEKE

ADDIS ABABA, ETHIOPIË

moeilijke periode tegemoet. Ruim tien jaar lang ontvangen ze maandelijks een brief van de IND waarin staat dat ze het land moeten verlaten. Doorstuderen zit er voor beiden niet in. Tsehai kijkt terug op een levensfase vol onzekerheid, stagnatie en pijn. Maar terwijl zij en haar man niet mogen leren of werken, zitten ze niet stil. Ze wordt klassenmoeder, doet allerlei vrijwilligerswerk en opent haar hart en huis voor de mensen waarmee ze sinds 1992 in het dorp Maarn woont. Terwijl ze er als stadsmens bij aankomst moeilijk kon aarden, voelt ze zich ondertussen echt een 'Maarenaar'.

Tsehai maakt altijd een praatje met haar burens en wordt uitgenodigd voor bijna elke bruiloft, doop en verjaardag. Ze helpt dorpsbewoners waar ze kan en deelt haar Ethiopische achtergrond en cultuur graag met hen. In 2003 komt de verblijfsvergunning waar het gezin zo lang op heeft gewacht. Het hele dorp heeft zich hier hard voor gemaakt. Tsehai ziet eindelijk weer een toekomst. Ze is dan in verwachting van haar tweede zoon. In een jaar maakt ze de driejarige opleiding tot sociaal pedagogisch hulpverlener af. Inmiddels werkt ze ruim tien jaar met veel plezier in de kinderopvang.

Persoonlijk voorwerp

Het bijzondere voorwerp van Tsehai is een foto waar zij met Clara Brosschot, een heel dierbaar persoon voor haar gezin, op staat. "Clara heeft ons leven veranderd in allerlei opzichten. Door ons te adviseren als moeder, door vertrouwen te hebben in ons en onze toekomst hier. Toen we uitgeprocedeerd waren, is ze zelfs gestopt met werken bij Vluchtelingenwerk omdat ze ons vanuit daar niet kon helpen." Clara startte samen met dorpsgenoten een actie om het gezin in Nederland te houden. Tweeduizend dorpsbewoners hebben de petitie getekend, waarna Paul Rösenmoller deze aan de Tweede Kamer overhandigde.

Het kunstwerk

Het schilderij roept bij Tsehai herinneringen op aan een onzekere tijd. Maar ook familiegevoel, thuis voelen en mensen die veel voor je doen. Tsehai vereenzelvigd zichzelf en haar gezin met het familieportret. "Ik zie in de ogen van alle vier angst. Hoe zal onze toekomst in Nederland zijn?" Het gezin moest lang wachten op een verblijfsvergunning. Voor hun integratie deden de dorpingen veel. "We zijn een heel blij gezin geworden met een veelbelovende toekomst."

BABAN KIRKUKI

KIRKUK, IRAK

Baban is in 1974 geboren in de Koerdische stad Kirkuk, ongeveer 350 kilometer ten noorden van Bagdad. De Iran-Irak oorlog en de onderdrukking van de Koerden maakt hij als kind al bewust mee. Mensen om hem heen zijn dagelijks met verdriet en de dood bezig. Thuis leert hij de Koerdische taal, op school is Arabisch verplicht.

Zijn voorliefde voor literatuur en taal krijgt hij van huis uit mee. Op de middelbare school begint Baban zich op poëzie te richten, hij leest bijvoorbeeld gedichten over de schoonheid van de rivier waar hij altijd in speelde. Baban realiseert zich dat hij dichter wil worden, dus gaat Arabische taal studeren. Na zijn studie worden zijn gedichten in kranten gepubliceerd en sluit hij zich aan bij een schrijversbond in Kirkuk. Hij dicht metaforisch over de slechte situatie in Irak, maar moet, net als andere dichters, propaganda gaan schrijven voor het regime. Baban weigert en vlucht in 1999 uit Irak.

Hij komt in Rozendaal terecht en het voelt alsof hij in een nieuwe wereld is. Het eerste wat hij doet is een Arabisch-Nederlands woordenboek kopen. Na twee jaar krijgt Baban een beurs van het UAF om verder te studeren en na een schakeljaar in Nijmegen begint hij aan de hbo-opleiding culturele- en maatschappelijke vorming. Hij maakt dit niet af, mede omdat hij zich meer op poëzie wil richten. Vanaf 2002 begint hij in het Nederlands te schrijven en in 2006 verschijnt zijn eerste dichtbundel. In 2011 en 2013 volgen er nog twee. Ondertussen is Baban naar Utrecht verhuisd, waar hij sinds 2004 met plezier woont en waar hij lid is van een dichtersgroep. Hier en elders draagt hij zijn gedichten voor en geeft hij poëzieworkshops op scholen. Ook leest hij veel. Daarnaast is hij veldwerker van project *Ongekend Bijzonder* van Stichting BMP. Sinds 2015 is hij de trotse vader van een dochter.

“Wat mij aanspreekt is het idee van arbeid en hard werken.”

Persoonlijk voorwerp

Baban nam een steen mee uit zijn geboortestad Kirkuk. Het komt uit de rivier de Khasa die door de stad stroomt. Door de steen heeft Baban een tastbaar aandenken aan zijn stad, verbonden aan mooie jeugdherinneringen, zoals het spelen in de rivier.

Het kunstwerk

Baban werd aangetrokken tot het zilverwerk. Wat hem aanspreekt is het idee van arbeid en hard werken. Het doet hem aan Irak denken.

“Ik zag veel arbeiders in mijn land. In de zomer wachtten mensen in de stad tot iemand hen naar de dienst mee neemt. Ze hadden alleen een stukje brood en wat yoghurt voor de hele dag. Ze werken zo hard en krijgen weinig geld.”

Baban vindt het mooi dat arbeiders voor elkaar zorgen, de oude gildes. “Ik ben zelf geen arbeider, maar dichter. Ik zit ook bij een gilde en werk ook keihard voor weinig geld.”

EMYU MULUALEM

ADDIS ABABA, ETHIOPIË

Emyu groeit op in Addis Ababa. Ze komt in 1992 op 22-jarige leeftijd naar Nederland om verder te gaan studeren, omdat de oorlog Ethiopië onveilig maakt. Het vreemde land en het volle asielzoekerscentrum waarin ze terecht komt, maken haar voorzichtig en soms bang. Gelukkig ondersteunen mensen haar na aankomst in het vinden van haar weg. In Ethiopië volgde Emyu, na de middelbare school, twee jaar een technische opleiding. In Nederland moet ze eerst de taal leren. De in Ethiopië behaalde diploma's zijn hier niet geldig, waardoor doorstuderen er niet van komt. In plaats van een technische opleiding, volgt ze één jaar een administratie- en een massageopleiding. Ook doet ze een cursus business.

Sinds 1993 woont Emyu in Utrecht, waar ze trouwt en twee kinderen krijgt. Naast discipline, geeft ze haar zoon en dochter de warmte van en de liefde voor de Ethiopische cultuur mee. In 2007 opent Emyu een webshop voor Ethiopische kleding en sieraden. De winkel wordt helaas niet winstgevend. Nu ontwikkelt ze samen met anderen een cateringbedrijf in Ethiopisch eten. Ook zit ze in het comité dat jaarlijks een ontmoetingsdag voor Nederlanders en Ethiopiërs organiseert. Ze hoopt de Ethiopische en Nederlandse samenleving dichter bij elkaar te brengen. Daarnaast helpt Emyu vrijwillig bij het opzetten van een communicatiecursus voor ouders en kinderen en is ze actief voor een vrouwenclub waar vrouwen uit allerlei

**“Geloof in jezelf,
in religie en in
het leven.”**

culturen voor elkaar en andere buurtbewoners koken. “Als er iets te doen is in de buurt, ga ik daar graag naartoe. Ik begroet mensen altijd en praat met hen als ik boodschappen doe. Ik houd van contact met mensen.”

Abraham Bloemaert, De aanbidding van de driekoningenn (1624)

Persoonlijk voorwerp

De afbeelding van Maria heeft Emyu van haar zusje gekregen toen ze naar Nederland kwam. Ze heeft het plaatje altijd bij zich gehouden en neemt het overal mee naartoe. Emyu nam haar christelijk orthodoxe geloof over van haar familie en mee uit haar land van herkomst. Ze gelooft in Jezus Christus en bidt altijd tot Maria met de vraag of alles goed mag komen en of ze succesvol in haar leven mag zijn. "Al mijn wensen zijn uitgekomen door Maria, dus dat is mijn bescherming." In de kerk ontmoet Emyu vaak andere Ethiopiërs.

Het kunstwerk

Emyu kiest dit schilderij vanwege de grote rol van het christelijke geloof in haar leven. Het geloof in jezelf, in religie en in het leven zijn voor haar cruciaal.

Voor Emyu past dit bij haar overtuiging dat we als mensen de eenheid van drie elementen zijn; ziel, geest en hart. "Jezus is voor ons op aarde gekomen, als geschenk van God. De hele wereld is deel van één moeder, we zijn allemaal familie voor het christendom."

QUANG TAM TA PHUOC THIN, VIETNAM

Quang is twee jaar oud als zijn ouders hem in 1980 meenemen op hun vlucht voor het communistische regime in Vietnam. Zijn ouders weten niet waar ze heen moeten. Ze komen uiteindelijk in Nederland terecht doordat zij door een Nederlands vrachtschip worden opgepikt.

In Nederland wordt de familie aanvankelijk opgevangen in een asielzoekerscentrum. Na een paar maanden kunnen zij terecht in Nieuwegein, waar Quang en zijn zeven broers en zussen opgroeien. Hoewel Quang zelf niet veel herinneringen heeft aan de oorlog in Vietnam, staat het verdriet van met name zijn vader hem nog goed bij. Pas op latere leeftijd krijgt hij via zijn oudere broers meer over het verleden te horen. Voor zijn ouders blijft het verleden te gevoelig om over te spreken.

Quang zelf kan zich goed aanpassen aan het leven in Nederland. Van zijn ouders kreeg hij mee dat het heel belangrijk is om goed je best te doen en te presteren. Hij leert schakelen tussen de vrije Nederlandse

opvoeding op school en de strenge, hiërarchische opvoeding thuis. Na de MAVO en de MTS krijgt Quang een baan als telecom engineer. Nog altijd combineert hij de meer collectivistische mores en codes uit de Vietnamese gemeenschap met de meer vrije, individualistische Nederlandse cultuur. Quang heeft een passie voor muziek, wat in de familie zit. In het saxofoon spelen kan hij al zijn gevoel kwijt.

Persoonlijk voorwerp

Quang is acht jaar oud als hij van zijn vader een saxofoon krijgt. Het liefst speelt hij rock of jazz. Zijn familieleden zijn ook muzikaal, maar spelen liever Vietnamese muziek. Quang vindt de Vietnamese muziektraditie een beetje eentonig. "Liederen gaan altijd over oorlog, verdriet en liefde. In de westerse muziek is er voor elke stemming wel een passend muziekgenre." De vader van Quang waardeert het dat hij goed saxofoon kan spelen. Als Quang speelt voelt hij de band met zijn vader.

“Dat deze man voor een tank is gaan staan , is indrukwekkend, moedig en dapper.”

Het kunstwerk

Het beeld van de Tank Man staat volgens Quang symbool voor vrijheid. “Ik ben geboren in Vietnam, dat was toen net als China een communistische staat waar mensenrechten worden geschonden. Dat deze man voor een tank is gaan staan, is indrukwekkend, moedig en dapper.” Dit ontroert hem. Het beeld staat volgens Quang bij veel mensen op het netvlies gegrift.

ATEFEH MAHKAMAT SHOLE-FIROOZI MASHHAD, IRAN

Atefeh groeit op in een intellectuele, extreem linkse familie. Haar stiefvader is politiek actief en heeft de eerste marxistische boekhandel in Mashhad. Ze is als kind omgeven met allerlei (verboden) boeken en raakt op jonge leeftijd 'besmet' met politiek. "Ik ben een vrouw met een mening en wonen in een mannenland als Iran was niet zonder problemen." De ouders van Atefeh zijn tegen het regime in Iran en zitten jarenlang in de gevangenis. Atefeh brengt daar als kind ook een tijd met hen door en haar zusje is er geboren. Door de omstandigheden na de revolutie, is Atefeh op jonge leeftijd getrouwd en moeder geworden. Dat was in haar familie niet de norm.

In 2000 vlucht Atefeh samen met haar dochter van drie en haar man naar Nederland. Het jarenlang leven in een onzekere situatie in asielzoekerscentra is zwaar, maar het heeft haar ook positieve dingen gebracht. "Het heeft mijn kompas om naar mensen te kijken enorm

ontwikkeld. Ik heb moeten dealen met onzekerheid die in zo'n asielzoekerscentrum heerst, zowel bij mezelf als bij anderen." Atefeh had haar moeder beloofd om door te gaan met haar studie. Ze maakt zich in twee jaar zelfstandig de Nederlandse taal eigen. Zonder verblijfsvergunning krijgt zij dankzij de stichting UAF de kans om haar bachelor te volgen. Hierna begint ze met werken en voltooid ook haar master. Momenteel werkt ze als online marketeer bij Spotta, dochterbedrijf van PostNL.

In Nederland heeft Atefeh nieuwe familiebanden opgebouwd, waardoor ze ook hier kan wortelen. "Als je je ergens welkom voelt, doe je je best om meer voor je omgeving te betekenen." Als Atefeh haar leven van een afstand bekijkt, is ze trots op haar geschiedenis en op het resultaat van de strijd. "De strijd om voor je rechten op te komen en te worden wat je wilde zijn."

“Democratie is een proces en geen project.”

Pieter Gerardus van Os, De aankomst van de kozakken in Utrecht in 1813 (1816)

Persoonlijk voorwerp

De vlinderbroche krijgt Atefeh voor haar verjaardag van haar stiefvader die in de gevangenis zit. De broche is gemaakt van een dadelpit. De houder, met de hand gemaakt en met weinig middelen getekend en gekleurd, is gemaakt van een sigarettendoosje dat in de mannengevangenis in Iran heel bekend is. “Dankzij dit cadeau heb ik waarom vragen over mijn opvoeding vanuit die moeilijke jaren in Iran kunnen beantwoorden en verwerken. Dit cadeau gaat mijn hele leven met mij mee.”

Het kunstwerk

Atefeh kiest het schilderij met de aankomst van de kozakken in Utrecht, maar ook het poppenhuis heeft haar interesse. Het schilderij, met juichende mensen, doet haar denken aan de revolutie in Iran in 1979. In het poppenhuis ziet ze hoe het leven van mensen in Nederland is geweest en hoe het is veranderd. “Daar geloof ik in, het proces van verandering is duurzamer. Die verandering is het resultaat van een lange tijd. Je ziet dat mensen bereid zijn om te veranderen, het is meer een mentale revolutie. Ik vind dat revolutie geen oplossing kan bieden. Democratie is een proces en geen project.”

ZELEKE ZERFU

GONDAR, ETHIOPIË

Zelege Zerfu is in 1957 in Noord-Ethiopië geboren. Hij is student als in 1974 het regime van Haile Selassie valt en Hailemariam Mengistu aan de macht komt. Mengistu belooft het land democratisch te maken, maar wordt uiteindelijk het hoofd van een communistische dictatuur. Zelege is zes jaar lang onderdeel van een studentenrevolutie tegen de regering. In 1981 is hij genoodzaakt zijn zwangere vrouw achter te laten en met andere politieke activisten via Soedan naar Italië te vluchten. In Italië ontmoet hij een Ethiopiër die hem adviseert naar Nederland te gaan. Zelege woont eerst in Winterswijk waarop hij in 1982 verhuist naar Utrecht. Twee jaar later haalt hij zijn vrouw en zontje op uit Soedan. In Nederland breidt het gezin uit met nog twee

kinderen. Zelege haalt zijn horecadiploma en hoopt later, als hij de financiële middelen heeft, nog naar de universiteit te gaan. Hij werkt een aantal jaren in de catering, waarna hij samen met zijn vrouw uiteindelijk besluit samen een Ethiopisch restaurant te beginnen. Dat was niet gemakkelijk zonder startkapitaal. Na ruim acht jaar lukte het om een pand te huren en het eerste Ethiopische restaurant in Utrecht te openen. Na dertien jaar hard werken loopt de zaak goed. Er komen vooral Nederlanders. Zelege scheidt er genoeg in zijn gasten kennis te laten maken met de Ethiopische cultuur en keuken. Inmiddels is hij de trotse opa van vier kleinkinderen.

“We moeten elkaar helpen en niet met elkaar vechten.”

Persoonlijk voorwerp

Een Mosob is een traditionele gevlochten Ethiopische schaal, soms ook tafel genoemd, waarin eten geserveerd wordt. Het is hét favoriete object van Zelege.

Jan van Scorel, Drieluik met de intocht van Christus in Jeruzalem, heiligen en op de buitenzijden van de luiken stichters uit de familie van Iokhorst (ca. 1526)

De Mosob staat in het Ethiopische restaurant waarmee hij zijn hele familie onderhoudt. "Voordat er houten tafels bestonden, hebben onze voorouders dit al ontdekt. Vrouwen, vooral boerinnen op het platteland, maken het met de hand. Het is heel moeilijk om te maken, maar erg mooi." De klanten van Zeleke vinden het leuk om aan deze speciale tafel te eten.

Het kunstwerk

Zeleke kijkt lang naar het drieluik van Jan van Scorel. Het middelste paneel toont de intocht van Jezus in Bethlehem. Vanwege alle problemen in het huidige Jeruzalem tussen moslims, joden en christenen, verbaast Zeleke zich er over dat het geloof daar zijn oorsprong heeft. Hij betreurt het dat daar tot op de dag van vandaag geen oplossing voor is. "Over de hele wereld is er op het moment ellende." Zeleke is Ethiopisch orthodox gelovig. Voor hem betekent zijn geloof elkaar helpen en niet met elkaar vechten. Hij zou willen dat mensen van de geschiedenis leren en, met ieder zijn eigen geloof, samen aan vrede werken.

COLOFON

TEKSTREDACTIE

Lone von Meyenfeldt, Stasja van
Droffelaar, Anne-Marie van Beekhuizen

EINDREDACTIE

Eveline Reeskamp, Saskia Moerbeek

FOTOGRAFIE

Ivar Pel

VORMGEVING

Anne-Marie van Beekhuizen

MET DANK AAN

Son Huu Tran, Homeira Zakeri, Maral
Mahmoudi, Phuong Lan Nguyen, Tsehai
Derebe Zeleke, Baban Kirkuki, Emyu
Mulualem, Quang Tam Ta, Atefeh Mahkamat
Shole-Firoozi, Zeleke Zerfu

IN SAMENWERKING MET

Stichting Bevordering Maatschappelijke
Participatie (BMP)

CENTRAAL MUSEUM

Agnietenstraat 1
3512 XA Utrecht
Tel: +31 (0)30 236 2362
E-mail: info@centraalmuseum.nl
www.centraalmuseum.nl

STICHTING BMP

Willem de Zwijgerlaan 350 B2
1055 RD Amsterdam
Tel: +31 (0)20 428 2728
E-mail: info@stichtingbmp.nl
www.stichtingbmp.nl

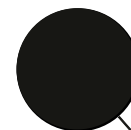
ISBN 978-90-804761-0-3

Ongekend
bijzonder
Utrecht

BMP

CENTRAAL
MUSEUM

In *Ik neem je mee, van rugzak naar museum* staan de verhalen centraal van Utrechters die ooit hun land ontvluchtten. Vanuit het perspectief van mensen die alles achter moesten laten, laat de presentatie ons nadenken over de waarde van zowel alledaagse persoonlijke voorwerpen als museale objecten.